

Проект «Building capacity in Ukraine to help combating illegal logging in forests – supporting the 6-th phase of the Forest Watch project» реалізується за фінансової підтримки US Forest Service

WWF Україна

Лісовий курс

Онлайн-вебіари

Спікери:

Андрій Плига

Володимир Яроцький

Природно-заповідний фонд та інші охоронні категорії лісу

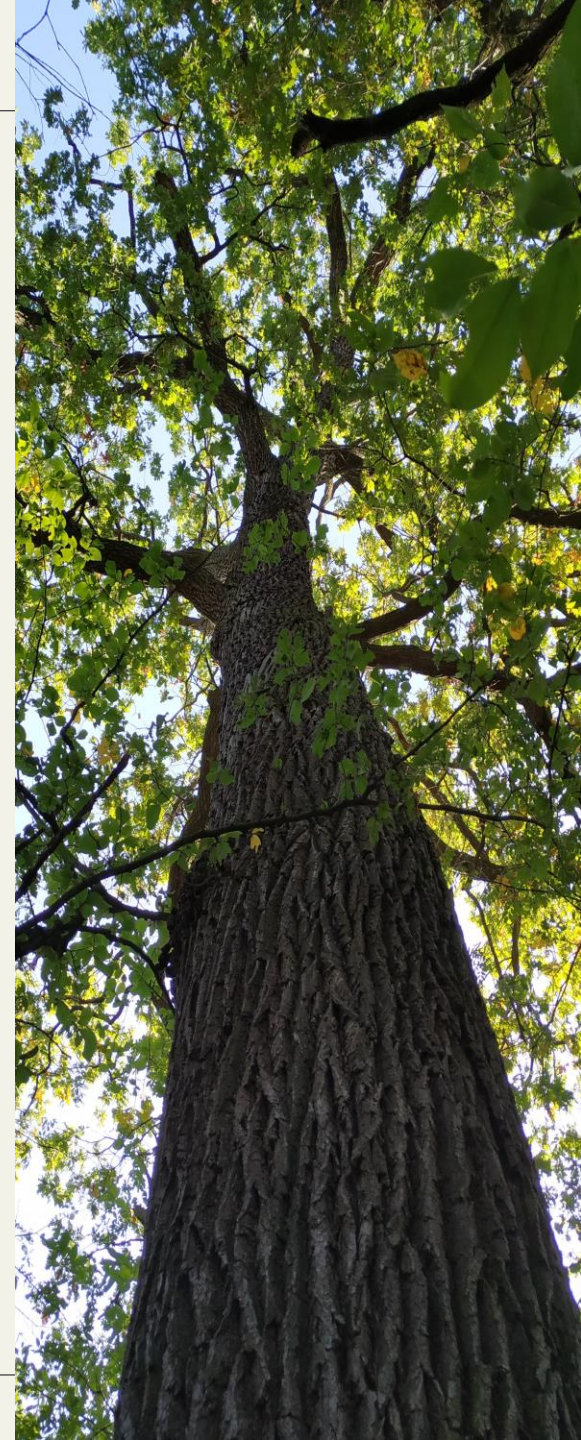
Андрій Плига

Володимир Яроцький

Згадаємо...

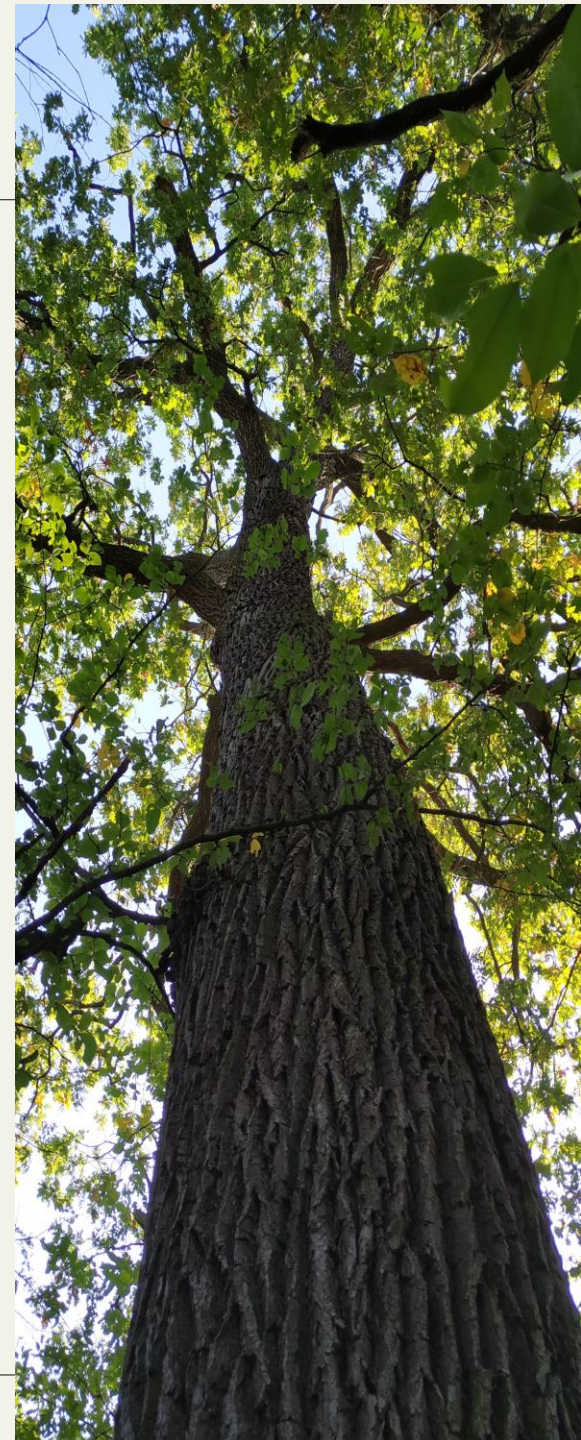
- Ліси набули сучасного вигляду під впливом тривалої господарської діяльності людини
- Біорізноманіття цінне саме по собі, і потребує охорони. Господарська діяльність людини в лісі змінює умови для біорізноманіття, що може призводити до зменшення чисельності/зникнення видів
- Ліси неоднорідні, є більш і менш цінні для біорізноманіття ділянки; просторово ліси складаються з квартално-видільної мережі
- Розуміння різносторонньої ролі лісів призвело до запровадження диференційованого підходу до ведення лісового господарства і виділення різних категорій.
- Одна з цих категорій – ліси природоохоронного призначення. Здебільшого це природно-заповідний фонд. Спробуємо розібратися з ним

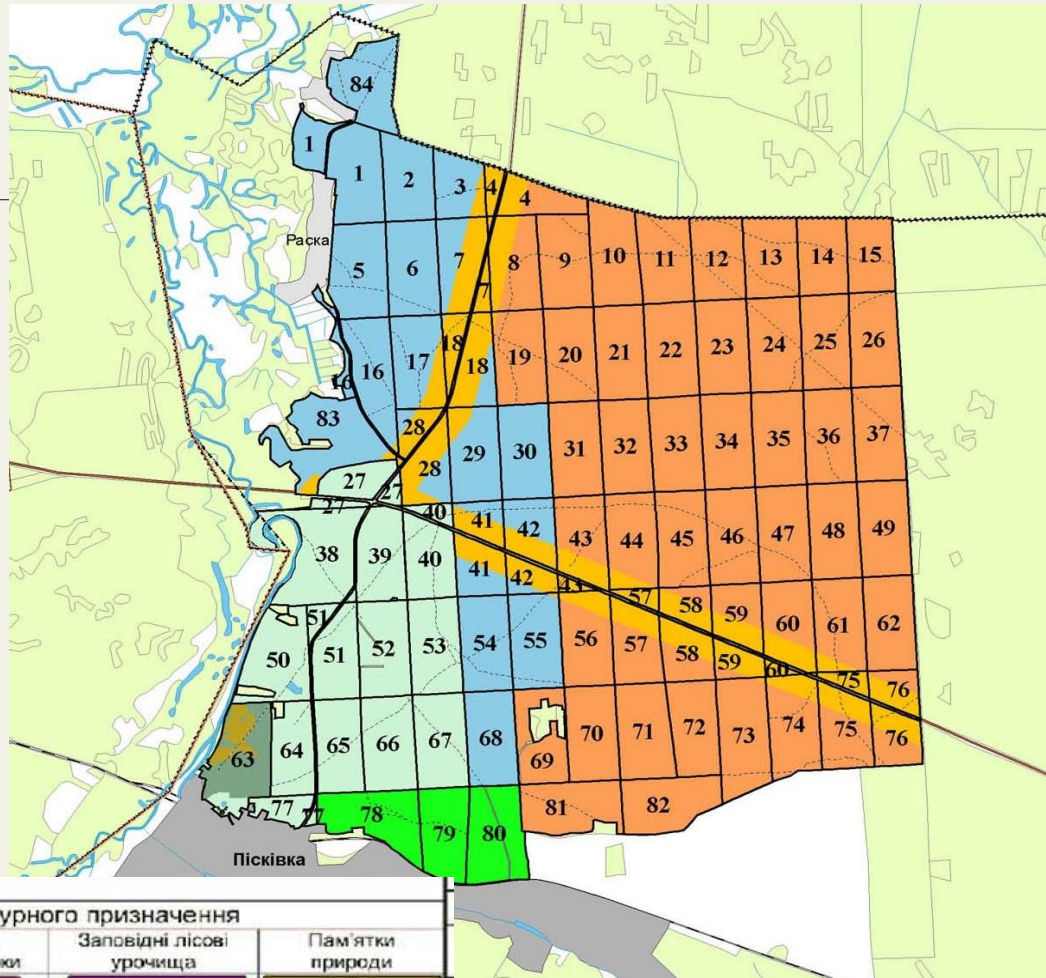

Категорії лісу

- Ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення
- Рекреаційно-оздоровчі ліси
- Захисні ліси
- Експлуатаційні ліси

Категорії лісу

Категорії лісів

Ліси природоохоронного, наукового, історикокультурного призначення

Природні заповідники	Біосферні заповідники	Національні природні парки	Регіональні ландшафтні парки	Заповідні лісові урочища	Пам'ятки природи
Заказники	Ліси історико-культурного призначення	Ліси наукового призначення, включаючи генетичні резервати			

Рекреаційно-оздоровчі ліси

Ліси у межах населених пунктів	Ліси 1 і 2 поясів саніт. охорони джерел водопост.	Ліси 1 і 2 зон округ саніт. охорони лікув. оздор. терит.	Ліси 3 зони саніт.охор. оздор. терит.	Лісопаркова частина лісів зеленої зони	Лісогосподарська частина лісів зеленої зони	Рекреац.-озд. ліси поза меж. зел. зон.
--------------------------------	---	--	---------------------------------------	--	---	--

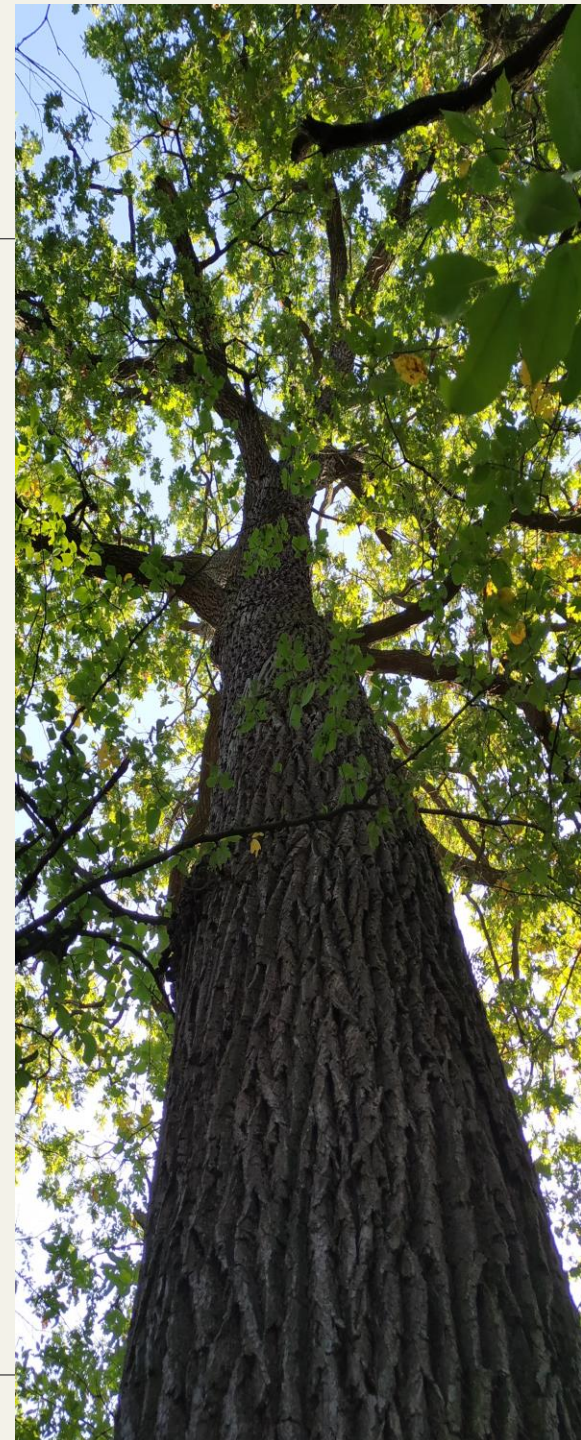
Захисні ліси

Державні захисні лісові смуги	Полезахисні лісові смуги	Ліси у смугах відведен. каналів	Ліси у смугах відведен. залізниць	Ліси у смугах відвед. автодоріг	Противерозійні ліси
Ліси уздовж смуг відвед. залізниць	Ліси уздовж смуг відвед. автодоріг	Ліси уздовж берег. річок, озер та інші	Інші захисні ліси	Байрачні ліси	Експлуатаційні ліси

Природно-заповідний фонд (ПЗФ)

- Природні заповідники
- Національні природні парки
- Біосферні заповідники
- Регіональні ландшафтні парки
- Заказники
- Пам'ятки природи
- Заповідні урочища
- Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва
- Зоологічні парки
- Ботанічні сади
- Дендропарки

Об'єкти ПЗФ можуть бути:

– юридичними особами із власною адміністрацією та власною землею:

- Природні заповідники
- Національні природні парки
- Біосферні заповідники
- Регіональні ландшафтні парки

– не юридичними особами, що не мають власної адміністрації та землі. За охоронний режим відповідальні землекористувачі території:

- Регіональні ландшафтні парки
- Заказники
- Пам'ятки природи
- Заповідні урочища

Природні заповідники

На фото: Рівненський природний заповідник. Автор:
Oksana Golovko, CC BY-SA 3.0

Природні заповідники

Повний заповідний режим – заборонена будь-яка «господарська діяльність, що суперечить цільовому призначенню заповідника, порушує природний розвиток процесів та явищ або створює загрозу шкідливого впливу на його природні комплекси та об'єкти».

Установи мають наукове, природоохоронне, екоосвітнє призначення.

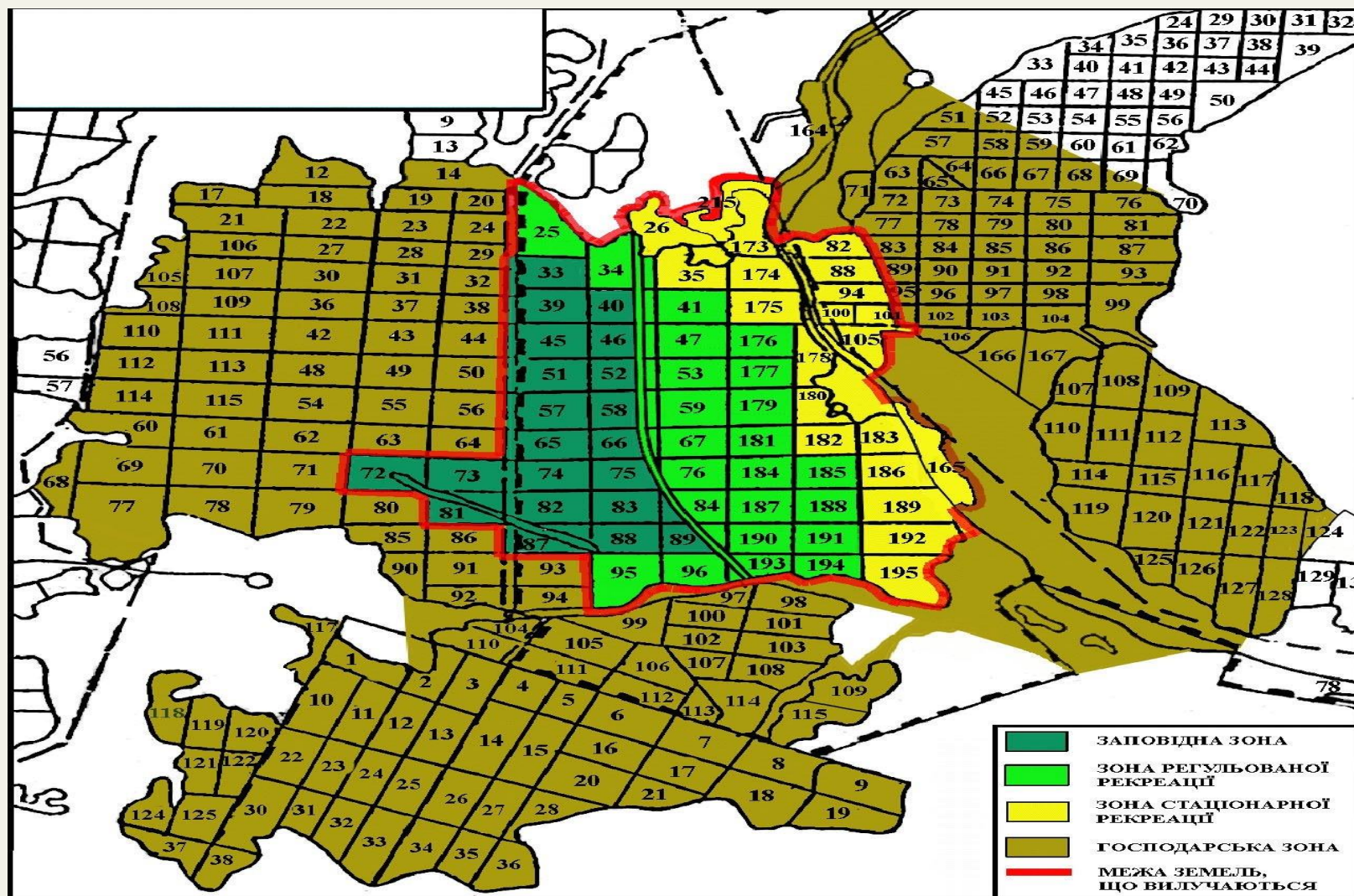
Окремо **забороняється** проведення:

- рубок головного користування,
- суцільних санітарних рубок,
- вирубування дуплястих, сухостійних, фаутних дерев
- ліквідація захаращеності

Національні природні парки

На фото: зонування НПП «Гомільшанські ліси»

Національні природні парки (НПП)

Різний режим, залежно від функціональної зони – від повної заповідності у заповідній зоні до обмеженого господарського використання земель у господарській.

Установи створені з науковою, природоохоронною, екоосвітньою цілями, у поєднанні з забезпеченням рекреації.

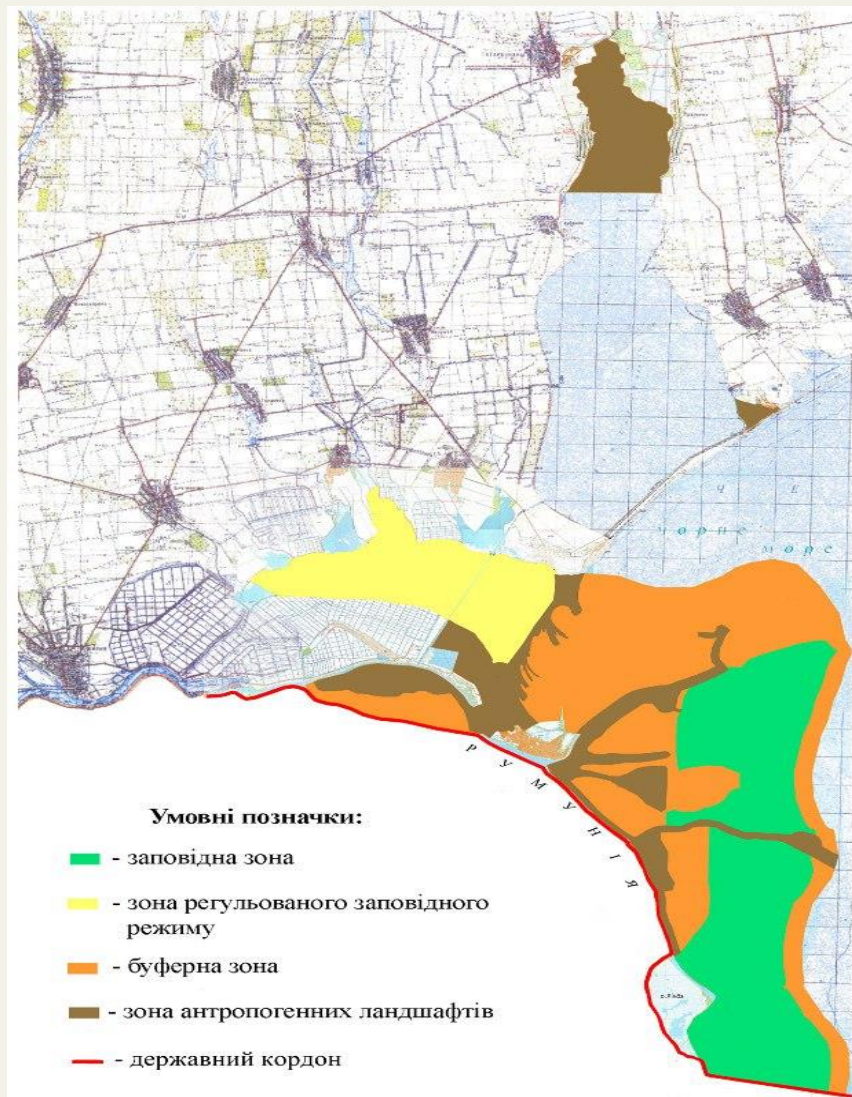
Режим заповідної зони рівняється природному заповіднику. У рекреаційних зонах **забороняється** проведення суцільних санітарних рубок, у зоні регульованої рекреації – також рубки головного користування. У господарській зоні також заборонили рубки головного користування в листопаді 2019.

На фото: НПП Верховинський

Біосферні заповідники

На фото: зонування Дунайського біосферного заповідника

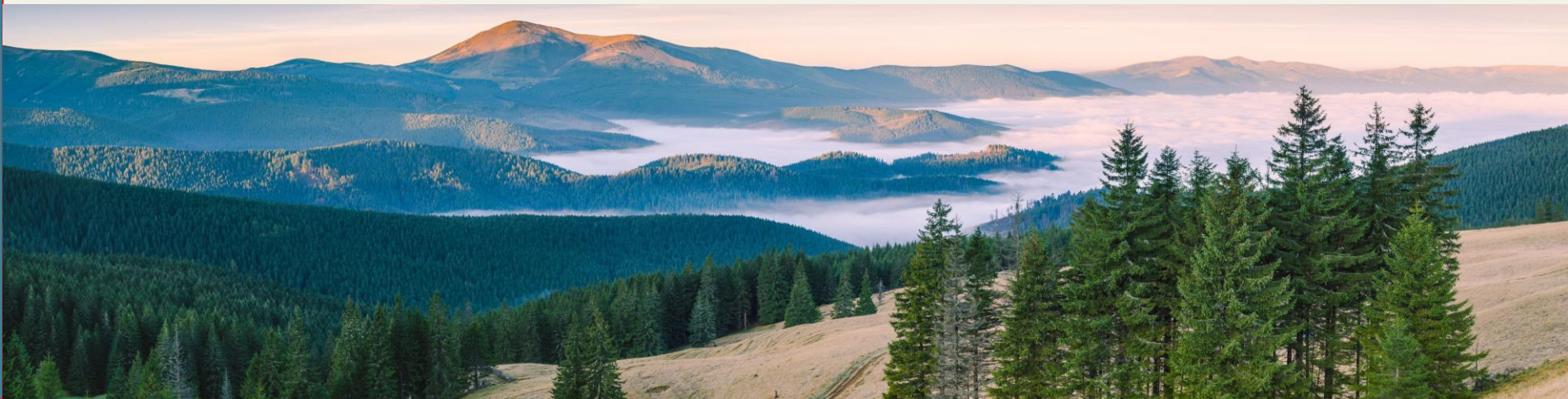

Біосферні заповідники

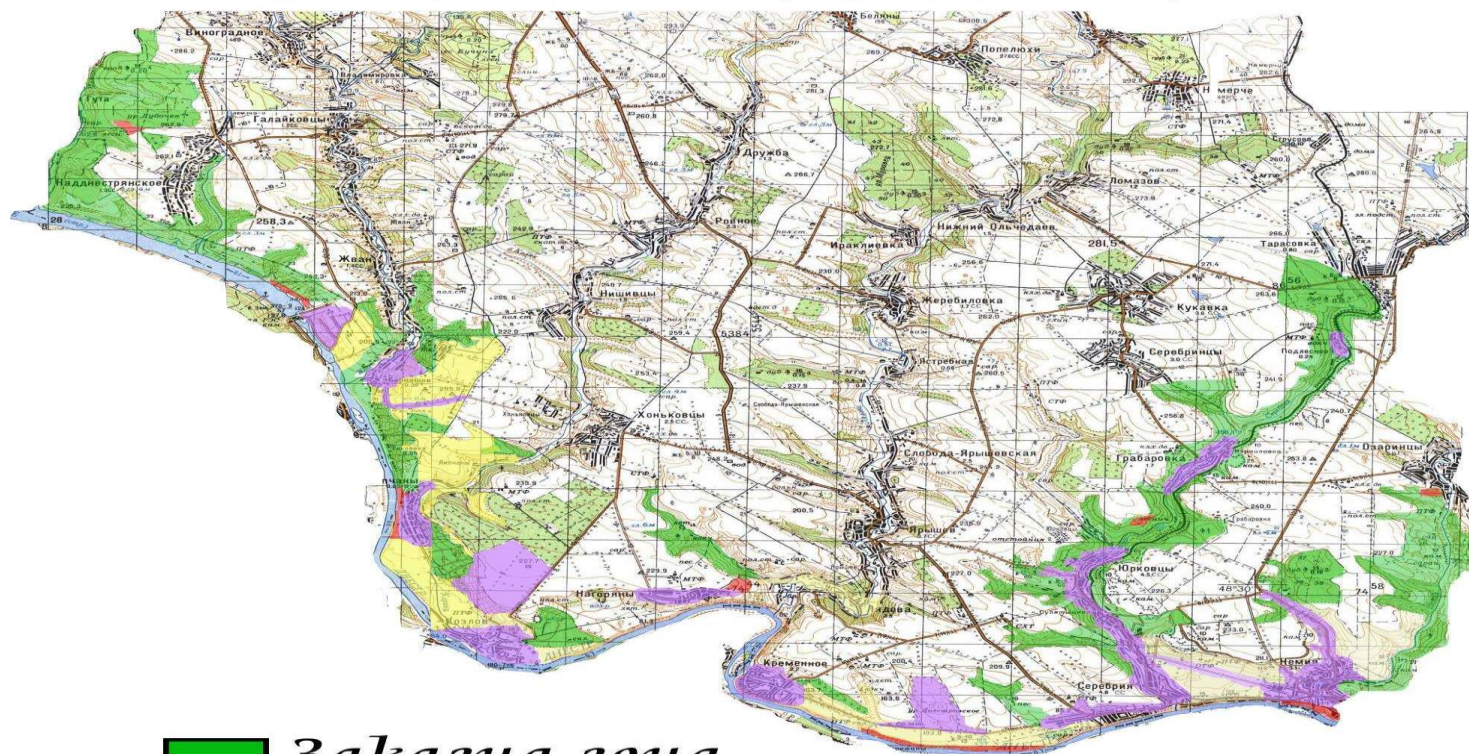
За концепцією зонування схожі на національні парки: різний режим від повної заповідності у заповідній зоні до господарського використання у зоні антропогенних ландшафтів. Створені на базі програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера», є міжнародною категорією природоохоронних територій. Спрямовані на збереження цінних природних комплексів та екологічне природокористування на прилеглих територіях.

*Є відмінність між міжнародним концептом (біосферні резервати – створюються власне рішенням ЮНЕСКО), і українським (біосферні заповідники – створюються рішенням Президента України) . На фото: Карпатський біосферний заповідник. Автор: Vian, CC BY-SA 4.0

Регіональні ландшафтні парки

Схематична карта зонування проектованого регіонального ландшафтного парку "Дністер"

- Заказна зона*
- Зона нестационарної рекреації*
- Зона стаціонарної рекреації*
- Господарська зона*

Регіональні ландшафтні парки (РЛП)

Формально режим РЛП майже не відрізняється від НПП.

Фактично, охоронний режим може сильно відрізнятися залежно від місцевих обставин, і частина РЛП існує лише на папері.

На фото: РЛП Трахтемирів

Заказники

Заказники

Залежно від мети створення заказники поділяються на:

ландшафтні, зоологічні, іхтіологічні, орнітологічні, ентомологічні, ботанічні тощо.

Режим заказників визначається охоронним положенням.

На фото: гідрологічний Катюжанський заказник, Київщина

Охоронне положення заказників

Міністерство охорони навколишнього природного середовища
та ядерної безпеки України

ОХОРОННЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Згідно ст. 53 Закону України "Про природно-заповідний фонд України" Державне управління екологічної безпеки в Київській області передає під охорону

Лісовий заказник загальнодержавного значення "Дзвінківський"
(категорія, значення)

Площа в гектарах 700,0

Оголошений: Постанова Ради Міністрів Української РСР від 28 жовтня 1974 року № 500

У межах Боярської лісової дослідної станції, Дзвінківського лісництва – кв. 7, 8, 9, 10, 17, 18, 19, 20, 21,
(зазначити місце знаходження території об'єкту природно-заповідного фонду, лісництво, квартал, виділ;
30, 31, 32, 33, 43, 44, 45, 46, 57, 58, 59, 60 – входять всі виділи

(район, місто, село)

Васильківський район

входить до складу природно-заповідного фонду України, охороняється як національне надбання, з встановленням необхідних вимог режиму охорони відтворення, використання природних ресурсів

Опис об'єкту збереження :

Унікальні високопродуктивні соснові насадження в заплаві р. Ірпінь. Має науково-лісівниче та виховне значення.

Землекористувач Боярська лісова дослідна станція

(підприємство, установа, організація, громадянин)

в особі Рибаків Василя Арсентійовича

Охоронне положення заказників

ЗАПОВІДНИЙ РЕЖИМ

На території забороняється:

1. Розорювання земель, за винятком проведення протипожежних заходів та при гасінні лісових пожеж.
2. Надання ділянок під будівництво.
3. Меліоративні роботи, осушення боліт.
4. Порушення ґрунтового покриву та гідрологічного режиму.
5. Рубки головного користування та прохідні рубки. Рубки догляду здійснюються в осінньо-зимовий період.
6. Розробка корисних копалин.
7. Розведення вогнищ.
8. Порушення умов оселення, гніздування звірів і птахів.
9. Забір води для зрошення і обводнення.
10. Використання та зберігання отрутохімікатів.
11. Засмічення та забруднення території Заказника, влаштування сміттєзвалищ.
12. Заготівля живиці, лісової підстилки, технічної сировини, другорядних лісових матеріалів.
13. Будівництво споруд, шляхів, лінійних та інших об'єктів транспорту і зв'язку.
14. Проїзд всіх видів механічного транспорту поза дорогами загального користування, за винятком службового транспорту держлісгоспу, протипожежної техніки.
15. Інші види господарської діяльності, які можуть призвести до втрати наукової і природної цінності Заказника.

Заповідні урочища

Схожі на заказники , проте режим відповідає природним заповідникам.

На фото: заповідне урочище «Дубрава». Автор: Nataliia Madzhara, CC BY-SA 4.0

Пам'ятки природи

Так само схожі на заказники, проте здебільшого це точкові об'єкти із відповідним режимом.

В 2017 році була введена підкатегорія пралісових пам'яток природи, яка не є точковою і має режим, схожий на режим природного заповідника.

Обмеження на рубки в інших категоріях лісів

Рубки головного користування заборонені в:

Рекреаційно-оздоровчих лісах, розташованих у межах міст, селищ та населених пунктів, 1 та 2 зони округів санітарної охорони лікувально-оздоровчих територій і курортів та в лісопарковій частині лісів зелених зон.

На фото: старий приміський ліс під Києвом

Обмеження на рубки в інших категоріях лісів

Рубки головного користування заборонені в:

Захисних лісах лінійного типу, у ярах, на легкорозвіюваних пісках, рекультивованих землях, кам'янистих розсипах, малопотужних кам'янистих ґрунтах, у високогірних зонах (*з листопада 2019 – дозволені*), на стрімких гірських схилах, у селенебезпечних басейнах та на схилах лавинонебезпечних басейнів.

На фото: високогірний ліс на Боржаві

Обмеження на рубки в інших категоріях лісів

В інших рекреаційних та захисних лісах (а також в ПЗФ, де дозволені рубки головного користування), збільшений вік стиглості – мінімальний вік для рубки.

Господарські секції і породи, які входять до них	Трива- лість класів віку	Госпчастини		
		з особливим режимом користування	з обмеженим режимом користування	експлуата- ційні ліси
		Вік рубки		
Соснова (сосна звичайна, інші види сосен, модрина європейська)	10	121-130	101-110	81-90
Сосна непродуктивна (сосна звич. 5 і нижче кл. бон.)	10	121-130	101-110	81-90
Сосна в надмірно зволожених умовах місцезростання 4 і вище бон. (сирих і мокрих)	10	121-130	101-110	81-90
Соснова в осередках кореневої гнилі	10	121-130	101-110	81-90
Ялина похідна (ялина)	10	61-70	61-70	51-60
Дубова високостовбурна (дуб зв., дуб скельний нас. 3 бон. і вище, пор 2 бон. і вище)	10	161-170	131-140	101-110
Дубова низькостовбурна (дуб зв., дуб скельний нас. 4 бон. і нижче, пор 3 бон. і нижче)	10	91-100	71-80	61-70

Особливо захисні лісові ділянки можуть виділятися в складі кожної з категорій лісів. Є низка нормативів щодо виділення ОЗЛД, які стосуються наявності водотоків, схилів, тощо. Одна з причин створення ОЗЛД – наявність видів ЧКУ.

На території ОЗЛД проведення рубок головного користування забороняється.

На фото: пропонована ОЗЛД у горах Боржави.

Аркуш 1

ВІДОМІСТЬ ОСОБЛИВО ЗАХИСНИХ ЛІСОВИХ ДІЛЯНОК
за станом на 01.01.2018 року
ДП "МАКАРІВСЬКИЙ ЛІСГОСП"
Комарівське лісництво

Квар- тал	Виділ під- виділ	Пло- ща, га	Склад насадження	Вік ро- ків	Ви- со- та, м	Пов- но- та	Запас загаль- ний, тис. куб.м
--------------	------------------------	-------------------	------------------	-------------------	------------------------	-------------------	---

ЛІСОВІ ДІЛЯНКИ З НАЯВНІСТЮ РЕЛІКТОВИХ АБО ЕНДЕМІЧНИХ РОСЛИН
ГОСПОДАРСЬКА СЕКЦІЯ СОСНОВА

18	3	5.6	10СЗ	88	28.6	0.71	2.56
18	3.1	0.6	10СЗ	2			

РАЗОМ ПО ГОСПОДАРСЬКІЙ СЕКЦІЇ
6.2

РАЗОМ ПО ТИПУ ВИКЛЮЧЕННЯ
6.2

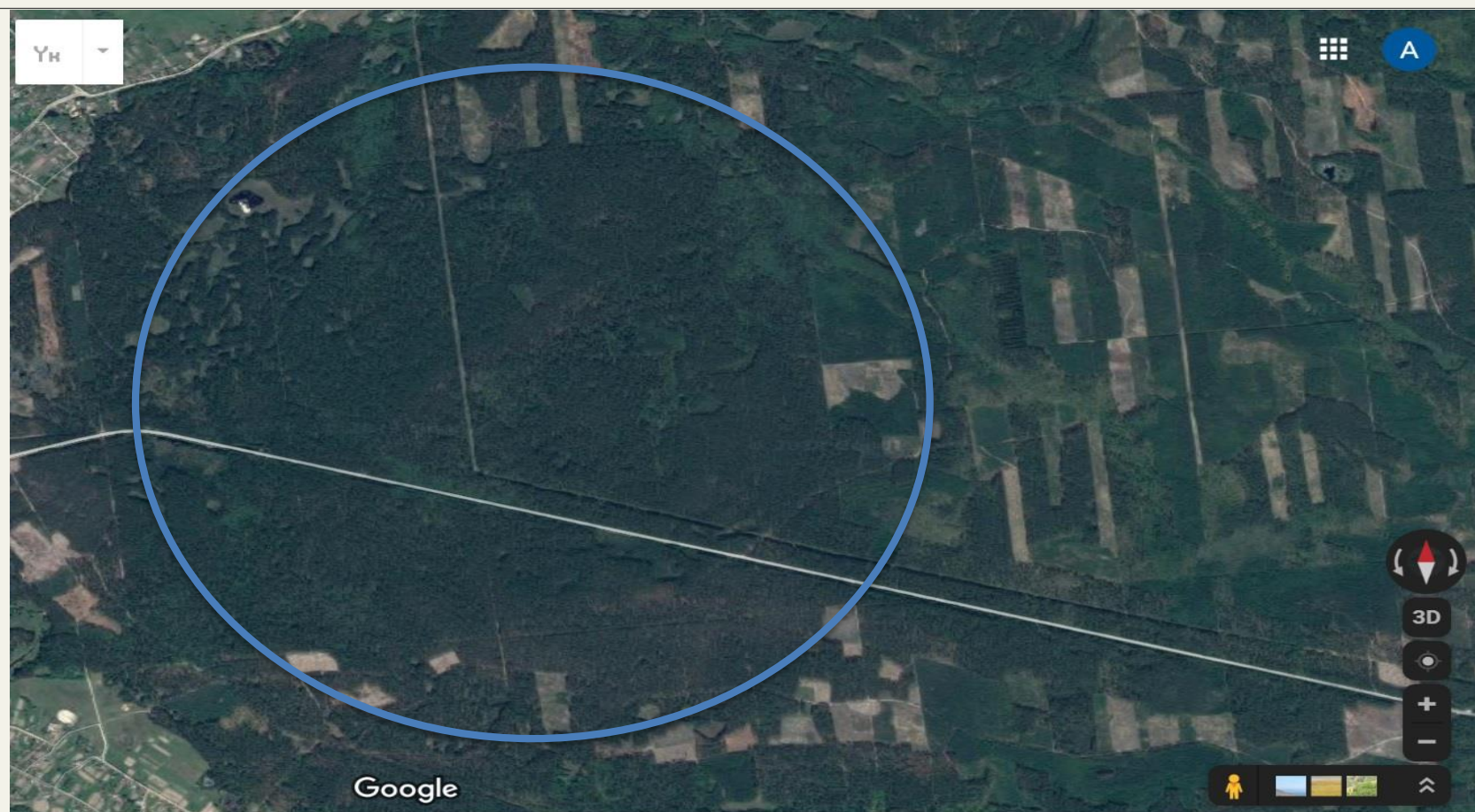
ЛІСОВІ ДІЛЯНКИ З НАЯВНІСТЮ РЕЛІКТОВИХ АБО ЕНДЕМІЧНИХ РОСЛИН
6.2

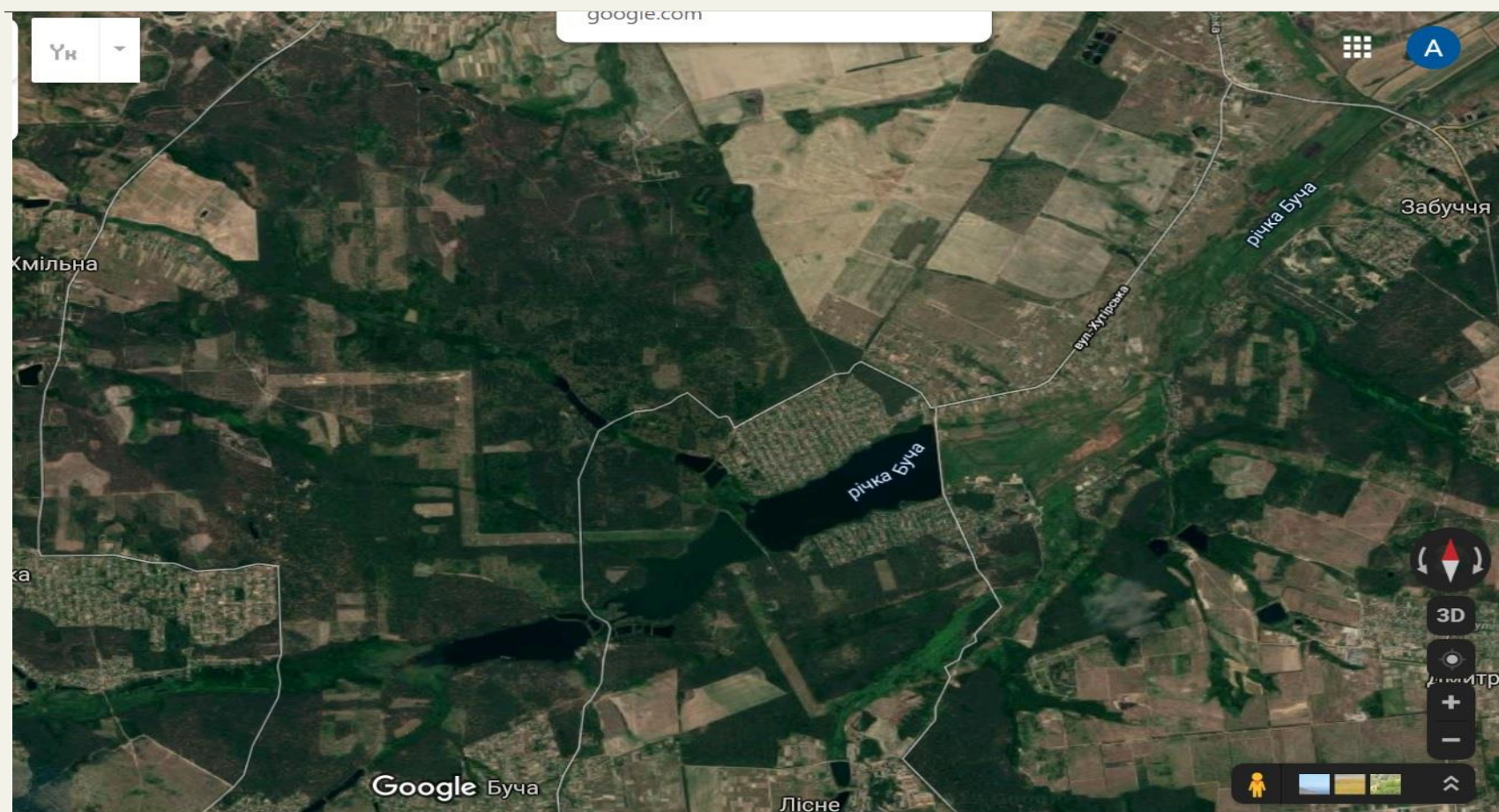
Попри нюанси нашого законодавства і правозастосування, механізм створення об'єктів природно-заповідного фонду лишається ефективним інструментом збереження лісів!

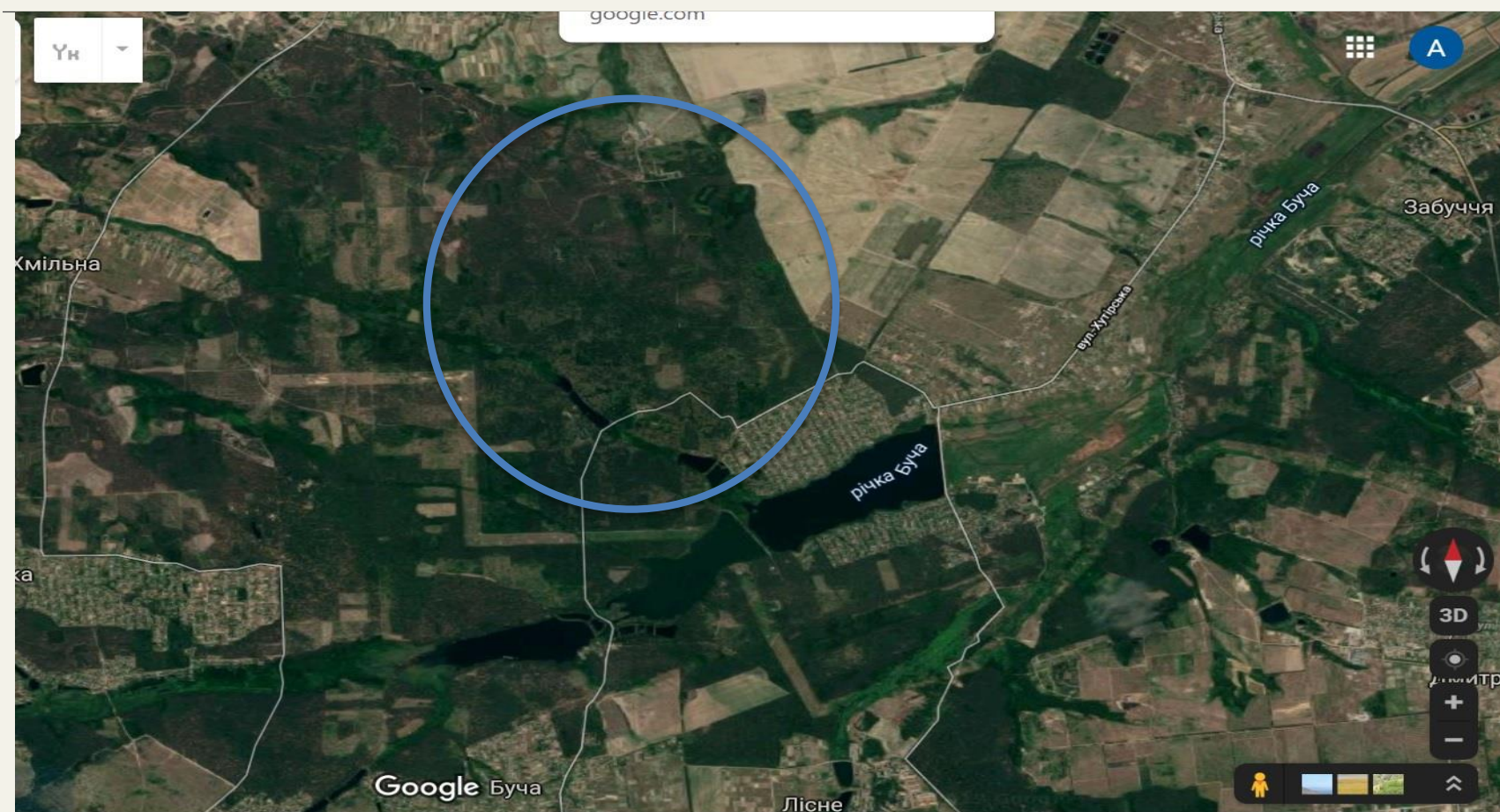
Збережений ліс в Баранівському заказнику, Житомирщина

Збережений ліс в заказнику «Жуків Хутір», Київщина

Збережений ліс в заказнику «Жуків Хутір», Київщина

Збережений ліс в Дзвінківському заказнику, Київщина

Збережений ліс в Дзвінківському заказнику, Київщина

*Дякую і до
зустрічі на
наступному
вебінарі!*

WWF IN SHORT

+100

WWF is in over
100 countries, on
5 continents

1961

WWF was founded
In 1961

+5000

WWF has over
5,000 staff
worldwide

+5M

WWF has over
5 million supporters